

Izhaja vsak četrtek in valja s poštnino vred ali v Mariboru s poštnim letom na dom za celo leto 25 din., pol leta 12-50 din., četrletno 50 din. Izven Jugoslavije 46 din. Naročnina se pošlje na upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru, Koroška cesta 5. List se depozira do odločitve. Naročnina se plačuje v naprej. Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročila, inserate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglaševane primeren popust. Neizplačane reklamacije se poštnino priloži.

Čekovni račun poštnega urada Ljubljana št. 10.600. Telefon interurban št. 145.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

31 številka

MARIBOR, dne 19. julija 1928.

57. letnik.

Naši poslanci v Beogradu na delu za avtonomijo.

Naši nasprotniki, ki so pri zadnjih volitvah grdo propadli, se hočejo za svoj sramoten poraz maščevati. Med ljudstvo, ki je pri volitvah izrazilo Slov. ljudski stranki svoje največje zaupanje, skušajo zanesti nezaupanje do naših poslancev. Zato vznemirjajo naše pristaje, češ: »Kaj so pa vaši poslanci storili za vas v Beogradu?« Drugi bi zopet radi, da naši poslanci slepo gredo za Radičem in zapustijo Beograd, češ, da se v Beogradu itak ne da nič doseči. Oboje je napačno! Naši poslanci so v Beogradu tekmo četrt leta, kar so v Beogradu, rušili centralizem, ki so ga samostojni hujskači z vidovdanske ustave ustvarili. S tem so za Slovence v kratkem času zelo veliko storili! To bodi v odgovor prvim! Naši poslanci pa so ostali v Beogradu, da pripravljajo tla za sporazum, za avtonomijo, za svobodo Slovenije! To treba povedati radičevcem! O dosežanju delu naših poslancev v Beogradu je podal načelnik SLS in Jugoslovanskega kluba dr. Korošec na seji vodstva SLS v Celju dne 8. julija to-le poročilo:

Slovinci — narod zase.

Naše stališče je: Slovenci smo zase narod in kot tak imamo pravico, da o svoji usodi sami odločujemo. Mi smo se že opredelili in dejali, da hočemo ostati v mehan sedanje naše države, da pa hočemo imeti v njej svojo avtonomijo, ki se bistveno ne razločuje od federacije. To je slovenski narod jasno izpovedal pri volitvah v ustavodajno skupščino in pri zadnjih volitvah v narodno skupščino, ko je izvojeval zmago pod geslom: avtonomija Slovenije. Nihče, ne Srbi, ne Hrvati, s katerimi slednjimi nas veže prijateljstvo v skupni borbi, nima pravice odrekati nam naše pravo, da smo narod. Kljub temu pa nam je odreka srbski narod in nam noče dati, za kar smo se opredelili, avtonomije ali federacije. To moramo kvalificirati (označiti) kot nasilje! Zanašajo se, da pride čas, ko bo začel slovenski narod drugače misliti; toda noben narod se ni razvijal nazaj od svobodnega mišljenja k suženjskemu. Zato se naš narod tudi ne bo odrekel svoji državnopravni ideji in je nemogoče z brahijalno (surovo) silo prisiliti nas, da bi drugače mislili. Ni toliko pušk, ne toliko vislic, ne toliko ječ, da bi z njimi mogli udušiti željo slovenskega naroda po svobodi, kakor si jo je zamislil v tej državi. Mi zaupamo na silo svoje ideje, na poštenost svojega naroda, na zvestobo svojih sedanjih zaveznikov in končno tudi na uvidljivost svojih nasprotnikov. Mi zunanjih zvez nimamo, in če bi jih imeli, bi se nanje ne zanašali, ker vemo, da bi se tuje države ne vmešavale

v našo notranjo politiko radi nas samih, razun v skrajni sili, pa tudi tedaj le v toliko, kolikor je v mednarodni politiki to običajno.

Skupni nastop s Hrvati.

Naša parlamentarna delegacija (poslanci) je pri zadnjih volitvah dobila mandat (naročilo), da se borimo za avtonomijo. Naša delegacija je zastopnica vsega slovenskega naroda in zato mora dobro premisliti, kako da naj vodi borbo. Dvojna pot je bila tu mogoča: da gremo mimo Zagreba v Beograd in se tam borimo, ali pa vodimo borbo skupno z Zagrebom. Že prej, ko nismo zastopali vsega naroda, nismo šli mimo Zagreba, ampak smo sodelovali s tistim delom hrvatskega naroda, ki je bil na celi črti z nami, kakor mi z njim, s Hrvatsko puško stranko. Sedaj, ko ta stranka pri volitvah ni uspela, sodelujemo s HRSS (Hrvatsko republikansko seljaško stranko), ki zastopa hrvatski narod, čeprav naš program v marsičem ne soglašajo popolnoma z njenim, tako n. pr. z njenim kulturnim, socialnim in gospodarskim programom, ker smo mi modernejši, naprednejši. Mislili smo, da bi bilo taktično slabo, ako bi sedaj šli mimo Zagreba. Kakor z Zagrebom, smo šli roko v roki tudi z Bunjevci in bosanskimi muslimani. V prijateljskih stikih smo s črnogorskima avtonomistoma v narodni skupščini. Nemci niso šli na našo stran, ampak na stran onih, ki imajo kaj dajati. Mislimo, da je to zanje zelo pogrešna politika, ker so z njo Nemci, ako mi pridemo do svojih pravic, izgubili pravo, da se nanje oziramo.

Zagrebski predsporazum z radikali.

Šli smo v Zagreb in zbrali okoli sebe vse sorodne stranke in sklenili, da hočemo z Beogradom govoriti v svrhu sporazuma. Zato smo sklenili, da stopimo z najmočnejšo srbsko stranko, z radikali, v stik, da bi poskusili, če je z njimi mogoče dogovorno urediti državo. Razpoloženje za to smo hoteli napraviti z zagrebškim protokolom. Dalje od njega do danes nismo prišli. Kljub temu se nam je zdelo potrebno, da ne prekinemo vseh vezi z radikali v svrhu sporazuma. Videli smo, da radikali in srbska javnost sploh še ni zrela in pripravljena za sporazum. Zato smo dejali: Govorimo z njimi o tem in pripravljamo v srbski javnosti pot tej ideji. Ne ker bi morda ne imeli korajžje prekiniti vse stike z Beogradom, ampak ker mislimo, da imamo dolžnost pripravljati parlament, časopise in javnost na sporazum za federativno ureditev države!

V narodni skupščini.

Zato tudi po zagrebškem predsporazumu nismo ničesar ukrenili, s čimer bi se nam bilo moglo opravičeno očitati, da smo onemogočili sporazum; pa tudi nismo ni-

česar storili, s čimer bi prevzeli najmanjšo odgovornost za najmanjši čin radikalne vlade. Demokratska stranka je vse storila, da bi prišla v vlado. Nazadnje bi lahko tudi to prenesli. Ker pa smo za sporazum, Pribičevićeva skupina v demokratski stranki pa najhujša nasprotnica, zato smo delali na to, da kljub visoki protekciji do radikalno-demokratske koalicije ni prišlo. Kljub temu pa radikalov nismo podpirali. Sodelovali smo z njimi le pri verifikaciji (overovljenju) mandatov, da smo varovali svoje mandate, ki so jih demokratje v svoji nespametni politiki nameravali uničiti. Kakor hitro pa se je začel parlament organizirati, nismo radikalov v nobenem slučaju podpirali, ampak smo postavili za predsedstvo skupščine svoje kandidate. Ko so se pa začeli skupščini predlagati zakonski predlogi, nam je bila dana dolžnost, da smo pokazali svoje ostro opozicijsko stališče in nobena opozicija v narodni skupščini ni bila tako odločna, neizproсна in dosledna kakor naša. Demokratska opozicija je pri uradniškem zakonu šla za radikali, pri vojskemu zakonu pa je šla še dalje, kakor vladna stranka sama. Pri dvanajstih je bila demokratska opozicija zelo medla. Ni ga v parlamentu, ki bi mogel reči, da mi nismo bili najodločnejša opozicija v parlamentu. To povdarjam, ker se dobe nasprotni agitatorji, ki vedno tozadevno širijo laži med ljudstvom. (Medklici: Samostojni širijo laži, da smo zvišali davke). V boju proti davčnemu zakonu smo poslali v odbor svoje najboljše člane, ki so storili vse, kar je bilo v njihovi moči. Ravno pri obravnavi zakona o novih davkih je poslanec samostojne stranke g. Pucelj sedel doma in se ni udeležil ne debate, ne glasovanja. Če se je bila katera stranka v tem vprašanju pasivno (nedelavno) zadržala, je bila to Samostojna. Glasovali pa smo za nujnost pokrajinskih kreditov, ker smo hoteli pomagati uradnikom, da dobijo doklade, in naši univerzi in potrebne svote za naše ceste. Bili smo za to, da da se vojaški zakon nujno spremeni, proti vladnemu načrtu vojaškega zakona pa smo zavzeli tako stališče, da ga ni ne socialisti, ne komunisti, ki bi nam mogli očitati, da nismo bili dovolj odločni in ostru proti militarizmu. Niti najmanjše napake kljub v svoji taktiki ni storil. Imamo klub, ki ga drugi občudujejo, in rečemo vam, da se vam ni treba sramovati Jugoslovanskega kluba, kakršen je bil do zdaj! (Viharne ovacije navzočim poslancem).

Naši poslanci v Beogradu — glasniki sporazuma in avtonomije!

Če se ozremo na parlamentarno delo Jugoslovanskega kluba v tem zasedanju, moram reči, da je bil klub za vlado izpraševalec njene vesti, glasnik sporazuma, tirjavec avtonomije in neizprosen sodnik centralizma v forumu (na mestu), od koder je šel odmev po celi državi. Spoznavanje in razumevanje naših zahtev smo s tem širili o srbskih parla-

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje).

Med drevjem je žarel ogenj, krog njega so stali Arabci in beli slavniki Evropejcev so se bleščali iz gruč. Se trenutke in kamele so se pognale v dir in ko so se spet obrnili ubogi popotniki, je bila oaza le še črna lisa sredi nekoliko svetlejših puščav in rdečkast sijaj se je nekje bleščal sredi temnih senc. In ko so se zrl s hrepenečimi očmi nazaj v nočno temo, tja, kjer je slabotno plapolal sijaj ognja, so jih brze kamele odnesle čez rob kotline, v kateri je ležala oaza, neizmerna množica puščav jih je objela in sledu več ni bilo o zeleni dolini sredi peščenih divjin. Nad njimi se je razgrinjal žametasti, črnomodri obok, posut z velikimi, svetlimi zvezdami, mesec je sijal in na obzorju sta se nebo in puščava zlivala v nejasni nočni mrak.

Molče so jezdili. Kako bi tudi naj govorili in kaj, ko jim je obup trgal srca in jim je nema, neizrekljiva bridkost silila v grlo. Vsak je mislil na tovariše, ki so tamle zadaj čakali — smrti.

Hipoma so vsi štirje zatrepetali, njihove sključene postave so se vzravnale in Sadie je bolešno kriknila —

Skozi molčečo temno noč je sem od oaze zapel oster, izzivajoč glas puške, nato drugi, nato je zadonelo več strel ob enem v naglem rat-tat-tat in po kratkem molku se je oglasil še eden, zadnji strel —

«To so morebiti rešitelji —! Egipčevske čete —!» je vzkliknila gospa Belmont in žarek upanja ji je vzplamtel v temi obupa. «Gospod polkovnik, jelite, to so angleške čete —?»

«Da, da!» je ječala Sadie. «To so gotovo Egipčani!» Polkovnik je pozorno vlekel na ušesa, — pa vse je bilo tiho, nobenega glasu ni bilo več čuti —

S slovesno resnobo je snel klobuk.

«Čemu bi sami sebe varali, gospa Belmont, je dejal počasi, »ko pa je končno treba pogledati resnici v

obraz! Naši prijatelji so odšli v boljši svet —. Umrli so, kakor umirajo možje —»

«Ampak — ampak, čemu bi jih naj bili postrelili —? Saj imajo — saj imajo — sulice —!» je jokajoč ječljala Sadie. Streslo jo je ko je govorila zadnje besede.

«Res je. Za ves svet bi vam ne hotel jemati upanja, ki se vam morebiti vzbuja —. Pa ni dobro, da bi si pripravljali bridko razočaranje —. Če bi bili ti strelji napad, bi se moral slišati tudi odgovor. Različne puške imajo različen glas in vsaj jaz, ki sem tega vajen, bi bil moral slišati odgovor beduinov —. Pa odgovora ni bilo. Razen tega bi bili Angleži napadli v velikem številu. Kar smo čuli, pa je bilo le kakih osem strel. Ni dvoma, nekoliko čudno je, kakor sami pravite, da bi bili brez potrebe trtili naboje, ampak —. Glejte, glejte, za Boga — tamle v puščavi —!»

Kazal je proti vzhodu.

Dve postavi sta hiteli preko peščne ravnine, daleč zunaj, naglo kakor misel, bežeči temni senci v slabotni blede mesečini. Sedaj sta bili na grehenu peščne valovine, sedaj sta spet izginili v globeli med dvema gričema, pa se iznova prikazali vrhu druge višine. Senci sta bežali pred karavano.

Hipoma sta se ustavili na robu peščenega griča in ujetniki so videli temni postavi jasno očrtani na zvezdnatem ozadju. Dva jezdeca na kamelah sta bila, pa sedla sta počez, kakor se sedi na konjih, ne po strani, kakor sedijo beduini na kamelah —

«Kamelarji — egipčevska obmejna četa!» je kriknil polkovnik.

«Samo dva —?!» je brezupno zastokala gospodična Adams.

«O — to so samo predstraže, gospodična! Tipala, ki jih steba glavna četa preko cele puščave. In glavna četa je dobrih deset milj zadaj. Prav zanesljiv! In — glejte, sedaj dajejo znamenja —! Dobri, pridni, zvesti kamelarji —!»

Mirni, redkobesedni vojščak je bil ves iz sebe. Rdeč blisk se je zasvetil vrh griča, za njim drugi, dva strela

sta počila. In kakor misel, tako naglo sta izginili postavi, kot bi se bili vdrli v tla —

Derviši so se za hip ustavili. Niso vedeli, ali naj nadaljujejo svojo pot, ali pa zasledujejo sovražnika. Pa ni bilo kaj zasledovati, kajti med neštevilnimi peščenimi griči so lahko sovražne predstraže izginile brez sledu.

Emir je prijezdil ob dolgi vrsti kamel in dajal povelja in opomine. Kamele so se pognale v dir in upe ujetnikov je udušil telesni napor nagle ježe. Miljo za miljo in miljo za miljo s ohiteli naprej po brezkončnem peščenem prostoru. Ženske so se z zadnjimi silami oklepale sedla in tudi polkovnik je bil zdelan in na kraju svojih moči. Pa vkljub temu so njegove še vedno bistre oči skrbno in napeto opazovale obzorje in iskale rešiteljev —

«Zdi se mi, — zdi se mi,» je vzkliknila gospa Belmont, — tamle pred nami se nekaj premiče —!»

Polkovnik se je vzravnal v sedlu in si senčil oči pred mesečnimi žarki.

«Zares, gospa, — prav ste videli! Tamle pred nami so ljudje —!»

In sedaj so jih videli vsi štirje, — dolga četa se je zibala pred njimi, daleč zunaj v puščavi.

«V isti smeri potujejo kakor mi!» je vzkliknila gospa Belmont, ki je imela mnogo boljše oči nego Cochran.

Pa polkovnik je polglasno zaklel v svoje sive brke.

«Poglejte tele sledove —! Seveda —! Ti ljudje so naša lastna predstraža, ki je zapustila oazo pred nami —. Emir nas priganja k temu divjemu diru, da bi došel svoje ljudi —!»

Hmalu so se jim približali. Res je bila četa dervišev, ki je prva odjezdila iz tabora —

Ali Wad Ibrahim je pridiral in koj sta se zaglobila z emirjem v posvet. Kazala sta v smeri, kjer so se pojavile sovražne predstraže in majala z glavami kakor ljudje, ki jih tarejo mnoge in težke skrbi. In nato sta se obe četi združili v eno in sta skupno potovali proti jugu.

mentarnih in neparlamentarnih krogih in je bilo zato mnogo bolje, da so bile vloge federalistične opozicije v tem pogledu deljene. Dosegli smo, da ni prišla na krnilo ona struja, ki je najhujša nasprotnica sporazuma in ima v svojem programu politiko nasilstev. Misel sporazuma se je razširila. Ni umrla niti v demokratskem klubu. Gospod Davidovič je izjavil, da odobrava akcijo sporazuma. Kljub temu, da ni prišlo do sporazuma, se je radikalna stranka približala ideji sporazuma mnogo bolj, nego staremu parlamentu. V radikalnem klubu so tri struje: Najmanjša, ki ljubimka z demokrati in je nasprotnica sporazuma, daš javno ne sme s tem nastopiti. Druga skupina, najmočnejša, je teoretično za sporazum, pa v praksi misli, da je sporazum mogoč, če ostane vse pri starem, da bi nas izkoristila kakor doslej in gospodarila po svoji mili volji nad Slovenci in Hrvatji. Ta pozna za sporazum samo eno sredstvo: Pojdite v vlado! Pri tej skupini je tudi gospod Pašič. Tretja struja misli resno na sporazum in ima tudi največjo zaslombo na dvoru. Ves tozadevni preokret v radikalni stranki je bil preko dvora sprožen in zasluga te struje je, da se na Hrvatskem ne postopa, kakor se je mislilo v zadnjem času. Uspeh je bil tudi, da smo ustavili fronto vseh onih, ki hočejo sporazum. Vsakdo je vedel, da bo treba zbog naše manjšine v parlamentu še mnogo borbe za avtonomijo. Toda misel avtonomije smo s svojim parlamentarnim nastopom zanesli vsrbski narod in vodili borbo za njo tako, da vsakdo, tudi nasprotnik vidi, da se mora tu nekaj zgoditi in da razmišljanje, ali na podlagi vidovdanske ustave ali pa z njeno revizijo.

Krivda radikalov.

Krivda, da ni sporazuma, nosijo predvsem radikali, ki niso hoteli o predsporazumu v zagrebškem protokolu nič več slišati. V protokolu je samo to, da se mora vladati čisto objektivno in pravično. In tega nočejo javno priznati! Krivi so, ker zastrupljajo ljudstvo in njegovo dobro voljo za sporazum s tem, da nas gospodarsko zapostavljajo, izrabljajo, z davčnim izsesavanjem ubijajo vsako voljo med ljudstvom za sporazum in da hočejo izstradati naše prečanske uradnike. To vse otežuje sporazum, ker radikalizira naše ljudi, kakor tudi postopanje radikalov proti Radiču in preganjanje muslimanov kaže, da radikali nimajo prave volje za sporazum.

Ne pod srbsko, a tudi ne pod hrvatsko nadvlado!

Slovenci moramo svojo slovensko politično neodvisnost čuvati in varovati na vse strani. Ne gremo pod srbsko nadvlado, šli pa tudi ne bomo pod hrvatsko nadvlado. Mi hočemo svojo avtonomijo in sicer za vso združeno, od nikogar okrnjeno Slovenijo! Zato tudi odločno povdarjamo, da ne damo našega Prekmurja, ki bo naša žitnica in ki je in bo slovenska! Če kdo med nami Slovenci o slovenski politiki misli drugače, potem opravlja posle intriganta, ki spravlja Slovence v nevarnost, da bi začeli borbo za svojo samostojnost, za svojo neodvisnost ne samo od Srbov, ampak tudi od Hrvatov. Tak Slovenec ni pravi Slovenec, ki hoče, da bi imeli po vojski s Srbi voditi še eno vojsko proti svojim sedanjim zaveznikom Hrvatom, da se ne pohrvatimo. Mi bomo imeli prijatelje Hrvate in Srbe, ko bomo imeli vsak svojo hišo.

Uro za uro je ginevala noč, zvezde so kolobarile svojo pot po brezkončnem nebeškem oboku in naprej in naprej je hitela karavana — Krčevito so se držale ženske sedla. Polkovnik Cochrane, utrujen sicer, pa neuklonljiv, jih je tolažil in junatil, kakor je najbolje vedel in znal. In vmes so njegove oči neprestano iskale po puščavi —

Kri mu je bobnala v sencih in v ušesih in zdajpa-zdaj je zavpil, da čuje ropot bobnov in prasketanje pušk —. Vročinska omotica se ga je lotevala in cele čete zasledovalcev je videl trdo za seboj in vso noč je pripovedoval, da je rešitev blizu, da prihajajo Angleži, in vsakokrat se mu je upanje razblinilo v bridko razočaranje —.

Solnce je posvetilo v blede jutro in prazna se je razgrinjala puščava krog njih, nobenega živega bitja ni bilo videti na vsej nepregledni planoti —. S pekočimi očmi in težkimi sencami so strmeli obupni popotniki preko golega, neizmerne prostora —. Njihovi upi so ginevali kakor jutranja meglica na obzorju gine pred topečimi žarki solnca.

Začudene, prestrašene so gledale ženske svojega varuha —.

Nekdaj čili, ponosni, vkljub svojim letom še vedno sveži vojščak se je čudno izpremenil v teh dveh dneh —.

Njegovi lasje, nekdanji temni in skrbno negovani, so med kocine osiveli, — danes pa so bili beli kakor sneg. Bele kocine so odevale njegovo krepko zarisano, nekdanj tako gladko brado. Zile na sencih in na čelu so se mu nabrekli in lica so mu upadla in bila polna gub. Njegov ravni hrbet, ki je svojčas izgledal kakor h kolu privezan, je bil sključen, glava mu je težko klonela na prsih — ves izmučen, zdelan, izmozgan je bil, desetletja starejši nego tisti polkovnik Cochrane, ki jih je spremljal od Kaire do Wadi Halfe. Le njegove oči so ostale iste, — živahne, bistre, pozorne. Z izrazov viteškega zaščitnika so pogledovale po varovankah, jih bopuščavo, da bi kje ugledale rešitelje, ki pa odnikoder drile in jim dajale pogum in se neutrudljivo ozirale v niso prišli —.

Za povzdig kmetijstva.

(Piše narodni poslanec Dav. Krajnc).

Državni proračun in kmetijstvo.

Pogosto se povdarja, da je naša država agrarna država in to zato, ker ima preko 80 odstot. kmetijskega prebivalstva. Če pa pogledamo, kako misli o tem naša vlada, pa vidimo, da ona ne ve, da je naša država agrarna. To vidimo že iz tega, ker naš poljedelsko ministrstvo nima svojega ministra. Če smo agrarna država, je kmetijstvo najvažnejša panoga, pa ravno kmetijstvo, kakor rečeno, nima svojega ministra, ampak opravlja posle poljedelskega ministra vedno kak drug minister. Če pogledamo državni proračun za leto 1922-23, vidimo, da je vsako ministrstvo bolj založeno s krediti, kakor pa kmetijsko ministrstvo. Mi smo imeli poprej ministra, ki je bil zastopnik Samostojne kmetijske stranke (Pucelj) in on bi se bil moral zavzeti najbolj za to, da bi kmetijstvo dobilo večje kredite v proračunu, pa se je zato premalo zanimal. Prav tako tudi sedanjí minister, ki opravlja posle poljedelskega ministra, ni gledal na to, da dobi večje kreditne postavke. Če pogledamo na proračun, vidimo, da so te postavke tako majhne da nikakor ne zadostujejo za povzdigo kmetijstva, za združništva in za razna zboljšanja rodne zemlje.

Ako smo kmetijska država, potem moramo v prvi vrsti skrbeti za to, da je kmetijsko ministrstvo najboljše založeno s krediti. Obtoževati moramo prejšnjega ministra Pucelja, pa tudi sedanjega, ker nista znala si pridobiti večjih kreditov. Če je vojni minister mogel dobiti preko milijardne kredite za vojsko, potem bi jih morala ta dva gospoda dobiti za kmetijstvo še več, ker je kmetijstvo bolj potrebno kakor vojska, kajti če propade kmetijstvo, potem bo propadla tudi vojska.

Če pogledamo proračun za Slovenijo, vidimo, da je za Slovenijo upostavljena samo svota 193.750 dinarjev. To je tako malenkosten znesek, da bi niti za predvojno dobo ne mogel zadostovati. Ko smo imeli še svoje avtonomne pravice in ko je Slovenijo upravljala avtonomna oblast v Ljubljani, so tam zastopniki našega naroda delali take postavke, da so povzdignili našega slovenskega kmeta do tiste višine, na kateri stoji danes.

Ko bi nam pustili avtonomijo, potem bi videli, da je prišel slovenski kmet baš za to do višine, na kateri je danes, ker si je sam delal zakone in postavke in s tem tudi dvignil in zboljšal našo zemljo. Naša zemlja je slaba, naš kmet nima tako dobre zemlje, kakršna je na primer v Banatu, Sremu in Bački, naša zemlja je hribovita in slabo plača kmetu njegov trud. To zemljo je treba še le izboljšati in za izboljšanje zemlje mora skrbeti tudi država.

Državni proračun in združništvo.

Naša zakonodajna avtonomija je dajala poprej izdatne podpore za združništvo in ravno potem združništva si je naš kmet osiguraval svoje blagostanje. V sedanjem proračunu pa vidimo, da je za pospeševanje združništva določen samo znesek 400.000 dinarjev za celo državo. To je malenkost, pa se še ta malenkostna svota ne izplača. Kako naj potem združništvo vrši svojo nalogo? Danes se podpirajo banke, velekapitalisti, ne podpira pa se Zadržna zveza, ki edino more kmeta povzdigniti in mu pomagati do boljše bodočnosti.

Uro ali kaj po solnčnem vzhodu se je karavana ustavila in vsi so dobili vode in jesti. In nato so z zmerno naglico nadaljevali pot. Derviši so se brezskrbno pogovarjali. Polkovnik je sklepal iz tega, da se čutijo spet varne. Potovali so proti jugovzhodu, očitno z namenom, je sodil Cochrane, da spet pridejo k Nilu nazaj, daleč onstran zadnjih angleških predstraž.

In že se je tudi izpreminjala pokrajinska slika. Valovita planota, po kateri so dotedaj potovali, pokrita na debelo z jajčasto okroglim, obrušeni kamenjem, je izginjala, prišli so iznova med divje razpokane, črnkaste, od solnca ožgane pečine, v ozke dolinice, posute s pomarančno rumenim peskom. Na desno in levo so vstajali skaloviti, koničasti griči z razklanimi, raztrtimi stenami in ostrimi, razsekanimi grebeni in po razpokah in žlebah se je v potokih ulival droben pesek kakor voda po dežju.

Kamele so stopale v gostem redu po ozkih soteskah, izginjale za ogli in se spet prikazovale med skalovjem. Varno so stopale in postavljale gobaste, oprijemljive parklje celo na mestih, kjer bi trdo konjsko kopito gotovo spodrknilo. Včasih ni bilo videti od skoraj četrtilje dolge karavane druga ko tu pa tam med grebeni se zibajoče dolge vratove spredaj stopajočih kamel in ves spet se je zdel ujetnikom kakor strahotno čudne sanje. Nobenega glasu ni bilo čuti, s tihimi, rahlimi, skoraj neslišnimi koraki se je pomikala dolga vrsta sredi črnega kamenja in skalovja in rumenega peska. In nad njimi se je razgrinjalo jasno, sinjemodro nebo.

Gospodična Adams je molče jezdila vso noč. Hudo jo je zeblo. Na solncu pa se je spet ogrela in živahnost se ji je vračala. Gledala je krog sebe in si mela premle drobne roke.

«Kako je, ljuba Sadie?» je pravila. «Zdelo se mi po noči, da si jokala.»

«Premišljevala sem, tetica!»

«Treba je, da mislimo tudi na druge, ne venomer le na sami sebe!»

«Nisem mislila nase.»

«Zame se ne skrbi, dete!»

«Ne tetica! Nisem mislila na vas!»

«Na koga pa posebej?»

Regulacija rek.

Če pogledamo Dravo od Maribora do Središča, vidimo, da je tam mnogo posestnikov, ki jim je ta reka odnesla že polovico posestva. Če se ta reka takoj ne regulira, obstoja nevarnost, da jim odnese še drugo polovico posestev, da jim odnese hiše in gospodarska poslopja, da, v nevarnosti so cele vasi. Če nam ta vlada ne bo pomagala, potem ne moremo klicati našemu kmetu, kako se mu dobro godi in zahtevati od njega tako neznosno visoke davke.

Nekaj o živinoreji v Sloveniji.

Tudi naša živinoreja se je poprej lepo razvijala, ker jo je prejšnja avtonomna oblast v Sloveniji podpirala z vsemi močmi. Zato so naši kmetje vzgojili najboljše živino, da so mogli prodajati plemenske živali celo v druge kraje. Istotako se je povzdignila pri nas prejšnje čase tudi svinjereja.

Srbijanci nas gledajo danes z naočniki in se ne zavedajo, kako si je naš kmet s trudom in delom zboljšal svojo zemljo, ki je bila prej puščava, a jo je s svojo marljivostjo spremenil v raj in z zboljšanjem zemlje povzdignil tudi živinorejo. Če pa nam Beograd ne bodal na razpolago zadostnih sredstev, se bo ta raj spremenil v puščavo. Zato naj bi poljedelsko ministrstvo skrbelo, da se za Slovenijo stori nekoliko več, kakor se je storilo do sedaj.

Zakaj ravno zahtevamo avtonomijo?

Zagrizeni centralisti se čudijo, zakaj smo Slovenci tako neazdovoljni in zakaj ne samo naši slovenski poslanci, ki so samo zastopniki slovenskega naroda, ampak, zakaj ves slovenski narod zahteva svojo avtonomijo. Mi se zavedamo, da se v beograjskem parlamentu ne bodo nikdar sklepale take postavke, ki bi našega kmeta povzdignile. Mi vidimo sicer pri Srbijancih dobro voljo, toda oni ne poznajo naših razmer in zaradi tega pri najboljši volji ne morejo ustvariti takih postavk, ki bi bile našemu kmetu v korist. Zato naš slovenski narod zahteva avtonomijo, da si bo sam delal postavke, si sam nalagal davke in s temi davki sam skrbel za zboljšanje svoje bodočnosti. S tem bo tudi pokazal srbskemu kmetu, kako se s pametno zakonodajo lahko dvigne blagostanje vseh drugih stanov. Vsaka vlada in vsak pameten človek se mora zavedati, da je kmetijstvo podlaga vsemu drugemu. Če kmetijstvo dobro uspeva, se lepo razvija obrt, industrija, trgovina itd. Ako pa propada kmetijstvo, propada tudi vse drugo.

Zato je naš klic po avtonomiji popolnoma upravičen. Mi ne damo iz rok tega, kar smo si s trudom pridobili in ne pustimo, da bi nam to, kar danes imamo, propadlo samo radi tega, ker smo ujedinjeni, ker smo došli v edinstveno državo. Tega ne bomo pustili nikdar. Zato je naš klic po avtonomiji mogočen. Dajte nam avtonomijo, če hočete, da bo naš slovenski narod zadovoljen. Mi ne vidimo danes nobenega napredka v kmetijstvu, mi vidimo napredek samo v plačevanju davkov. Zato zahtevamo našo avtonomijo, da pokažemo srbskemu kmetu, kaj znamo in kako se z umno zakonodajo ustvari boljši položaj kmeta, da bo ta lahko izvrševal tiste obveznosti, ki jih ima do države. Ako pa vidimo, da gospodje, ki vodijo našo državo, nimajo zmisla in ne srca za to, da bi dali kmetu to, kar mu gre, potem izgubimo zaupanje do ljudi, ki vodijo državo in jo upravljajo.

«Na gospoda Stephensa, tetica! Kako ljubezniv je bil, — in kako plemenit. Se v zadnjem trenutku je mislil samo na nas. In sleči si je hotel suknjo, da ni imel zvezanih rok — in krog njega so čakali rabeljni —. On je moj vitez in junak vse življenje —»

«No — sedaj je brez skrbi!» je dejala gospodična Adams s tisto trdo odkritostjo, ki je lastna starim ljudem.

«Tudi jaz bi hotela biti —»

«Ne vem, kaj bi nam to pomagalo!»

«Hm —, bi mu vsaj dolčas ne bilo —!» je odgovorila in sklonila drobno, ljubko glavico na prsi.

Nekaj časa so jezdili molče.

Kar se udari polkovnik po čelu in obupno vzklikne:

«Za Boga — zmešalo se mi je —!»

Že parkrat po noči so strahoma opazile ženske, da se njihov varuh in spremljevalec čudno obnaša, pa po solnčnem vzhodu se jim je zdel spet čisto pameten. Tembolj so se prestrašile nenadnega izbruha.

Skušale so ga pomiriti.

«Zmešalo se mi je — blede se mi —!» je vpil. «Kaj mislite da sem videl —?»

«Nikar se ne vznemirjajte! Najsi je bilo karkoli!» mu je pravila gospa Belmont in ga pomirjajoče prijala za roko. «Ni čuda, da so vaši živci prenapeti! Mislili in skrbeli ste za nas vse, — in ves čas že! Kmalu se ustavimo in par ur počitka vam bo dobro delo!»

Pa polkovnik je venomer zrl nekam v skale in spet je zakričal ves razburjen in vznemirjen:

«Nikdar v življenju še nisem videl takega človeka tako jasno in razločno!» je stokal. «Tamle pred nami vrh skale na desni je, — ubogi naš prijatelj Stuart, z mojo rdečo ruto krog glave, — prav tak, kakršnega smo pustili v puščavi —!»

Ženske so šle za njegovimi preplašenimi očmi, — in strah in začudenje sta jih pograbila —.

Visok črnkast greben se je dvigal v zmerni daljavi pred njimi, na desni strani globoke soteske, po kateri se je vila dolga vrsta kamel. Na enem mestu se je vzpenjal greben v strmo, koničasto skalo, podobno trdnjavi.

(Dalje prihodnjč.)